

Torn de nit
Un vodevil negre-policia a l'empordanesa.

Agustí Vehí i Castelló

Això de les dedicatòries... En fi! És just dedicar aquestes ratlles a una gent especialíssima: el *cabu* Martín, en Pepe Moreno, en Campmol, en Gerardo, en Noguera, en Turbau, en Bahí, en Fructu, en Xicu i tota la resta... Molts ja no hi són, desafortunadament. Quina colla! Persones inoblidables que pensaven que no podien ensenyar res i ens van ensenyar les coses més importants: escoltar, parlar, estar amb la gent, ser part de la gent i, sobretot, donar importància a les coses importants i deixar les tonteries pels estadístics. A la seva salut!

També les voldria dedicar als meus estimats companys: per poder seguir rient, a l'hora del cafè, amb les velles històries de la feina, per no perdre el sentit de l'humor i la humanitat que ens van ensenyar quan érem joves. Unes coses que ara ens toca ensenyar a nosaltres a uns nois i noies que, algun dia, els tocarà explicar-ho a ells. Esperem-ho. I, també, a l'estimada memòria del sergent Francesc Minobis, de Mossos d'Esquadra. Ningú com ell ha demostrat que el sentit de l'humor i els somriures sempre van de costat amb l'eficàcia i el rigor professional.

I, és clar, per a les nenes i els nens de casa, que, de ben petits, han sentit sonar el telèfon els dies més impensables, els de festa, a les hores més intempestives, amb els problemes més increïbles, i veient com el pare sortia corrents cap a la comissaria. Han crescut veient com el servei a la seva ciutat i als seus ciutadans és una de les maneres més boniques i meravelloses de guanyar-se el pa nostre de cada dia.

I per a la Marie que encara pateix quan creu que ja començo a trigar massa a tornar de la feina.

Oh...! Quasi oblidava a un il·lustre figuerenc, que algun en tenim: en Josep Puig i Pujades (1882-1949), pare, inventor i conspicu cronista de Vilaclara. A la seva salut també!

Un divendres qualsevol, anterior al dilluns del següent capítol:

... així, doncs, no podem pas dir, respectat Alcalde, que el torn de treball de la Guàrdia Urbana al qual ens estem referint sigui estrany, o poc capacitat. En absolut. Potser són, això sí, una mica diferents, però tampoc no massa; potser els podríem trobar peculiars, però tampoc en excés.

Si, per aprofundir en el que estem dient, passem revista al grup, veurem com les opinions anteriors es corresponen amb la realitat.

El caporal, en Joan Vicenç Palomares, presenta vint-i-set anys de servei irreprotxables a la comunitat i té un expedient acadèmic impecable: després de superar l'examen per a majors de vint-i-cinc anys va fer dos cursos de Dret fins que el lamentable accident de l'estufa de gas, que segurament l'Excm. Sr. Alcalde recorda i que li va significar la Medalla de Serveis Distingits, el va deixar una mica commocionat i el va obligar a deixar els estudis.

Pel que fa als agents, i per ordre d'antiguitat, l'Anicet Olivares i Grau, provinent de l'extingit Cos Municipal de Vigilància Nocturna, al qual li resten dos anys escassos per a la jubilació, ha servit a la ciutat amb vocació i dedicació extrema, fins i tot amb una clara defensa de les nostres llibertats democràtiques i nacionals. Si l'Excm. Sr. Alcalde té a bé fer una mica de memòria, va ser aquest agent, en l'afortunadament llunyà 20 de novembre de 1975, el qui va llançar els focs artificials des del petit cobert de la brigada de Parcs i Jardins. Un espectacle inoblidable per a tots els demòcrates de la vila, que no va perdre valor pel petit incendi que es va declarar a continuació al magatzem de la brigada d'obres, fruit, sense cap mena de dubte, d'algun grupuscle radical d'extrema dreta que no va acceptar l'alegria general.

Què dir d'en Marcel·lí Rovira i Planas que, no fa ni un any, en el Dia de la Guàrdia Urbana, vostè mateix va condecorar per l'afer dels tres lladres que robaven un caixer automàtic i que ell, tot sol, va detenir. Trenta anys amb l'uniforme avalen la seva trajectòria.

Pocs anys porta amb nosaltres l'Oriol Pérez i Perecaula. Cap queixa d'ell, cap problema. Una dedicació al servei absoluta i estudiant exemplar de quart curs de Dret a la Universitat Autònoma de Barcelona, on treu, de la majoria de les assignatures, matrícules d'honor cada any.

Finalment, l'agent de la darrera promoció, la Jennifer Dacosta i Benítez és un esperit jove que creix aprenent la professió i que tampoc, ara per ara, no ha donat cap motiu de queixa ni preocupació.

En resum, i conscient que té moltes ocupacions, acabaré dient que, des de la Guàrdia Urbana, no acabem d'entendre les preguntes que, en el darrer Ple de l'Excm. Ajuntament, els senyors regidors de l'oposició han fet i que són la causa d'aquest informe.

Potser sí que aquests guàrdies, en fer tant de temps que estan destinats al torn de nit, han potenciat un coneixement tan profund de la realitat ciutadana que són capaços de mesurar exactament la gravetat de cada servei i posar-los en llista per fer primer els més greus i delicats, i deixant per al final els més rutinaris, uns criteris que, segurament, vistos des de fora no s'entenen. No se li ha d'escapar a l'Excm. Sr. Alcalde que, a la base d'això, hi ha la dramàtica manca d'efectius que pateix el Cos i de la qual, en més d'una ocasió, he tingut l'honor de reflexionar-ne amb vostè...

Ah, els informes... Com aquest que acabem de llegir i que, ara mateix, l'arxivera municipal ha rebut per a la seva oportuna classificació i dipòsit. Ella, eficaç i complidora dels protocols, els llegeix tots i, justament per això, li sembla que coneix algunes de les persones que hi surten. Com també queda sorpresa que aquell senyor tan

gran, de jove, hagués estat capaç de llançar focs artificials el 20 de novembre de 1975. «Quin valor», pensa. De la cosa del caixer també en recorda alguna cosa, ja que com que viu al carrer Nou encara té en el pensament l'espetec de trets d'aquella matinada...

En fi, alguna cosa han fet que no ha agradat a l'oposició; o l'oposició vol tocar el botet al regidor de la Guàrdia Urbana, o... Vés a saber! En un Ajuntament...! Aquesta és la seva conclusió final i procedeix a l'arxiu de l'informe.

Poden, les paraules, reflectir degudament la realitat? Quina és la naturalesa de la funció policial i els riscos que han d'encarar els homes i les dones a qui confiem la nostra seguretat? Grans preguntes, efectivament. I difícils de contestar.

I més en aquest país nostre de finals dels vuitanta i començaments dels noranta, data aproximada en què van ser escrites les paraules que acabem de llegir. Eren els moments en què Catalunya, esdevinguda la cort dels més espectaculars miracles, es disposava a demostrar, a Espanya primer i, si quedava temps, a la resta del món, que si s'havia de fer una Olimpíada, doncs es feia, i poca cosa més. Després, això sí, de demanar quan costarien i com aniria tot plegat a l'hora de passar comptes.

Dies meravellosos on tot era possible i cap nou Estatut ni cap finançament autonòmic ennuvolava el futur. La petita i delicada Vilaclara, la més preuada flor de l'Empordà, no era cap excepció d'aquesta situació general. De fet no ho ha estat mai una excepció, certament, però Vilaclara, hem de dir-ho des d'ara mateix, és una mica especial.

Posem un exemple extrem del que estem dient, una situació clara que ens il·lustri sobre la manera de ser de viles i pobles i que no admet termes mitjos ni aigües tèbies, una cosa definitiva, un d'aquells moments on les persones han de dir qui són i què volen i, a més a més, demostrar-ho: ens referim a les revolucions.

Les revolucions, a Vilaclara, passen per carrers amb catifa fina. Vol dir això que les estridències no són habituals al cap i casal de l'Empordà. L'últim temperi gros que es recorda, en matèria revolucionària casolana, és de 1836, ja que de 1936 no en parla ningú, com si no hagués passat o aquell dia els de Vilaclara tinguéssim tancat per inventari. Si prenem, doncs, el de 1836 com a referència, podem veure com, encara que l'assumpte es va endur per endavant a tot un general, la cosa va anar ràpida i es va girar pàgina amb celeritat.

Vila gran i sàvia a peu d'una frontera que si te'n vas fa pujada i cansa, i si tornes fa baixada i t'entrebanques; la gent de Vilaclara, com la de Sóller de Mallorca, ha vist de tot i sap que tot passa: els que s'havien de menjar el món corren al cap de quatre dies cap a França camí de l'exili, empaitats pels que emplenaven les presons feia exactament els mateixos quatre dies. Els invasors que entraven a tocs de tabal a imposar qualsevol bestiesa són els que al cap d'un tres i no res tornen a passar en direcció contrària amb el tabal per barret. Res de res, diuen els vilaclarencs, tot plegat és una bona tocada de collons i, convençuts d'aquesta veritat immutable, es dediquen, acte seguit, al capítol de coses importants, demanant què hi ha per dinar.

Això no vol dir que els vilaclarencs siguin de bon menar, que no ho són; simplement són diferents, i si cal cremar l'ajuntament perquè avui toca revolució, doncs anem-hi. Ara bé, si pot ser, fem-ho a la vilaclarencia, és a dir, que els que ho facin siguin de fora, que mirin de no trencar res més i fer poca fressa i poc fum. Que la casa de la vila cremi de dia i en horari laboral i, preferiblement, un dilluns perquè el dijous el solar ja ha d'estar net i, d'aquesta manera, la conquesta de la llibertat no empenyarà per a res el mercat i encara vindrà més gent a mirar com ha anat i, sobretot, sobretot, que tot plegat no costi un duro.

Així és Vilaclara o, si voleu, com diuen els intel·lectuals de capçalera de la vila, aquells que tenen canongia cultural pròpia per oposició, els que opinen tothora de tot, Vilaclara és liberalitat, ciutat de pas, comunitat acollidora per excel·lència, símbol de llibertat... Ai... Vilaclara i els símbols! Tot Vilaclara és un magatzem de símbols! I no cal ni entrar: la vila està envoltada de símbols que el viatger observador no pot deixar de considerar.

Si venim del nord, com diu la cançó, ens reben, amistosos, dos dels avisos més afectuosos i delicats de la més sofrida i antiga tècnica de govern dels pobles i les

nacions: la garrotada. I ho fan en la simpàtica forma, plàstica i colorista, del gloriós castell militar i de la moderníssima presó: rebuda amical i sensible on les hi hagi! Ara, que, si venim del sud, ens rep un xiprer de ferro colossal que ens recorda la pau dels cementiris i la futilitat de la vida, allò del *pulvis eris* i del *sic transit gloria mundi*, això sí, després de passar enmig d'una sensacional aglomeració de cases de putes, sobretot si véns de la costa. Nascuts entre símbols, envoltats de símbols, farts de símbols, els vilaclarencs han sortit com han sortit, i poca cosa més.

I aquests homes que fa un moment hem vist a l'informe que calia que es justificuessin davant de l'oposició, són membres qualificadíssims de la policia de la ciutat, de la Guàrdia Urbana: la darrera frontera empordanesa contra el crim i la més ben defensada muralla contra els enemics, en general, d'Occident. Gent sofrida, valenta, dedicada a la lluita contra tot allò que el comandament, en la seva infinita saviesa, designi com a il·legal, impropï, improcedent, impresentable i... bé, ja ens entenem.

Pot, l'arxivera municipal, amb un passat juvenil ple de llibres i lectures poc pietoses, amb companyies conegudes que vorejaven ideologies innumbrables, entendre la grandesa d'aquests homes?... i dones?, pobreta Jennifer, no ens la deixéssim. Pot? És clar que no! Una dona que va estudiar Història! Això sol, aquest simple fet, ja hauria d'haver encès totes les llums d'alarma si les persones que fan la selecció del personal de l'Ajuntament estiguessin pel que han d'estar.

Per això aquesta arxivera, en comptes de fer una llarga i erudita crònica dels fets d'armes dels homes que vetllen per la seva pau, simplement arxivará el paperot i, és prou capaç, anirà seguidament a esmorzar mentre pensa pel camí: «Els pares no m'ho han explicat mai, això dels focs artificials quan va morir en Franco!».

En fi, lamentable: no direm res més. Però hi som nosaltres per evitar que tot això passí. Sí. La Coordinadora Altempordanesa Radical per a la Defensa del Medi, CARDEM, no vol que la tasca d'aquests homes resti en l'anonimat i una comissió de la Coordinadora vol explicar al món la realitat d'aquests funcionaris.

Una feina, ho sabem prou bé, plena de sacrificis i dura, desagraïda però necessària.

Aquesta comissió, doncs, ha seguit el torn que mana el caporal Joan Vicenç Palomares en el decurs d'una setmana, la setmana següent, justament, a l'informe que, a petició del cap de l'oposició municipal, presentada en el Ple, va fer la Guàrdia Urbana de Vilaclara. Una setmana en la qual tothom ha renunciat als dos dies reglamentaris de festa, cobrats religiosament en hores extres, això sí, amb la finalitat que la comissió els pogués observar al complet i en tota la seva esplendor. Després d'això, i tancats a l'hostal de la Mare de Déu de la Salut de Terrades, amb l'Empordà reflectit en tot moment en els seus ulls, han passat en net les notes de camp per al senyor president mentre menjaven el mític arròs a la cassola de la casa.

A Vilaclara, CARDEM, com és notori, no ha parat mai en despeses quan s'ha proposat una tasca científica de les proporcions d'aquesta. Per això el senyor president, amb les notes de camp recollides per la comissió, s'ha retirat un mes al Motel Empordà en la més estricta soledat i concentració, com una mena d'exercici místic amb les despeses pagades, i ha redactat l'informe final que teniu a les mans. Ha redactat la veritat.

Llegiu-la.